

ויצו
 לעיצוב
 והכשרת
 מורים -
 חיפה
 ע"ש נרי THE NERI
 בלומפילד BLOOMFIELD
 חדטה COLLEGE
 ויצו OF DESIGN
 קנדה (ע"ר) & TEACHER
 TRAINING
 HAIFA -
 CANADIAN
 HADASSAH
 WIZO
 9034 ת.ת. 31090, ת.ח. 21
 04-8562501 :טל. 04-8562555 :פ.ק. 04-8562501
 21 HADASSAH ST. HAIFA 31090 P.O. 8.9034
 TEL: 04.8562555, FAX: 04.8562501

פרט ובכלל

המתח בין היחיד לקבוצה בזהות הישראלית

המתח בין הפרט לכלל, בין לכידות אידיאולוגית לבין הצורך בעצמאות ונבדלות, הוא הנושא הנידון בתערוכה זו. מתח זה, היווה מרכיב משמעותי בזהות הישראלית מראשית התגבשותה, אך קיבל צורות ומינוחים שונים במרוצת השנים. המחוייבות לתבנית כוללת ומאחדת הופנמה כיסוד מכונן בחברה הישראלית כולה, גם באותם חלקים אשר לא חרתו על דגלם את סיסמת השיתוף החברתי. תערוכה זו בודקת את אופני קיומו של מתח זה בין היחיד לקבוצה, תוך דיאלוג בין ארבעה אמנים ישראלים, המייצגים דורות שונים.

שניים מן האמנים, מריון פוקס ועמי ואלך, נולדו אל תוך האתוס הציוני המגובש, גדלו וצמחו בתוך סביבה אידיאולוגית ברורה, בתקופה שלקבוצה היה כוח רב. העבודות שהם מציגים כאן מייצגות שלב בוגר של חייהם - שלב של התבוננות מפוכחת ובוחנת על בית הגידול שלהם. לצדם מציגים שני אמנים צעירים - הילה בן-ארי ויואב שביט, אשר נולדו סביב מלחמת יום כיפור, גדלו אל תוך מדינה האוספת את שבריה ובודקת את עצמה, ויוצרים היום, בעידן פירוק המיתוסים הגדולים.

האמנים מעלים כולם את הסבך האידיאולוגי-רגשי הנוצר מקיומו של צו פנימי המושך לקודים הקולקטיביים מחד, מול הצורך העז לקיום אינדיווידואלי מאידך. מורכבותו של הנושא מולידה מערכות של ניגודים פנימיים בתוך העבודות כולן: רבים-יחיד, איחוד-פירוק, געגוע-בקורת, זכרון-מחיקה, קירבה-וריוחוק.

מריון פוקס מציגה סדרת ציורי-שמן הנקראת "הקבוצה". היא מתרגמת לצבע צילומים המתארים, דמויות המאורגנות בסידור טיפוסי לצלומי פורטרט קבוצתי, מישרות מבטן אל הצלם, רגע לפני ההתפזרות-התפרקות. מריון עוסקת בטיפולוגיה של קבוצות, כשהיא מדברת על המהות הבסיסית והאל-זמנית של הקבוצה באשר היא. ניתן לומר, כי ביצירתם של מריון פוקס ועמי ואלך, האמנים הבוגרים מבין הארבעה, עולות תחושות של זיכרון מחוק, עצב ואפילו קינה על מצב שהיה ואינו עוד, לא מתוך עמדה נוסטלגית של "פעם היה טוב יותר" אלא מתוך חרדה לגורלה ולאופייה החדש של החברה. יחד עם זאת, עבודותיהם אינן חפות מרובד אישי הבודק באופן אירוני וביקורתי את מקומם בתוך הקבוצה.

מפתיע לראות כי המתח בין הקודים של הקבוצה לחירותו של הפרט, מעסיק גם את האמנים הצעירים שבתערוכה. נראה שלגבי אמנים אלה, נקודת המוצא היא היחיד, והדיון הוא יותר אישי. הם מדברים פחות על אידיאולוגיות קבוצתיות, ויותר על המצב הקיומי של להיות כבול בתוך נורמות של חברה בעלת קודים מוסכמים.